

Sanna Ahonen
Mari Wacklin

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus
Opinnäytetyö, 2021

NEUVOLAN TARJOAMA VERTAISRYHMÄ- TOIMINTA KORONA-AIKANA

Asiakkaiden kokemuksia

TIIVISTELMÄ

Sanna Ahonen, Mari Wacklin
Neuvolan perhetyön vertaisryhmätoiminta korona-aikana
30 sivua, 5 liitettä
Syksy 2021
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) ja varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyön aiheena oli vertaisryhmätoiminta Vantaalla sijaitsevassa neuvolassa koronaviruspandemian aikana. Tarkoituksena oli selvittää neuvolan tarjoaman vertaisryhmätoiminnan riittävyyttä koronaviruspandemian ja siitä aiheutuneiden rajoitusten aikana.

Aineisto kerättiin lähettämällä kyselylomake neuvolan asiakkaille sekä haastatella perheohjaajaa. Metodina perheohjaajan haastattelussa oli teemahaastattelu, joka tuki dialogista vuorovaikutusta ja toi esiin niitä aiheita, joita päivittäisessä työssä oli poikkeusaikana tullut vastaan.

Tuloksista nousi esiin lapsiperheiden vanhempien tarve vertaisryhmäpalvelulle, johon olisi mahdollista osallistua paikan päällä. Jotkut asiakkaat toivat esiin, ettei etänä järjestettävä vauvaryhmä anna vauvalle mitään. Korona-aika lisäsi etätöitä ja kotona vietettävää aikaa, mikä oli tuonut jonkin verran haasteita parisuhteisiin. Osa perheistä oli löytänyt positiivisia puolia poikkeusajasta: näissä perheissä yhteisen ajan lisääntymisen oli koettu tiivistäneen perhettä ja parisuhdetta. Korona-aika oli heikentänyt myös peruspalveluiden saatavuutta. Korona-aika oli vaikuttanut perheisiin hyvin yksilöllisesti:

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vertaisryhmätoimintaa korona-aikana ei koettu riittäväksi, eikä etäyhteyksin toteutetut ryhmät vastanneet vertaistuen tarpeeseen. Osa perheistä oli kuitenkin sopeutunut uuteen normaaliin sosiaalisine rajoituksineen. Opinnäytetyömme aineistosta kävi ilmi, että vertaisryhmätoiminta oli koettu tärkeäksi vanhemmuuden ja jaksamisen tueksi.

Asiasanat: vertaistuki, neuvolan varhaisen tuen perhetyö, poikkeusaika

ABSTRACT

Sanna Ahonen, Mari Wacklin

The peer support group activities during the Covid-19 pandemic in the family work of a child health care clinic.

30 Pages and 5 appendices

Autumn 2021

Diakonia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Social Services

Teacher in Early Childhood Education and Care

Bachelor of Social Services

The aim of the thesis is to study the peer support group activities of a child health clinic in Vantaa during the Covid-19 pandemic. The objective of this work was to examine the clients' experience of the adequacy of peer support group activities provided by the family work of the child health clinic during the Covid-19 pandemic and its restrictions.

Data was collected by administering a survey to the clients of the clinic as well as by interviewing the family counsellor of the child health clinic. A theme interview method, that supports the dialogical interaction was applied in the interview. The method also highlights the topics that had been encountered in the daily work during the pandemic.

The results of the thesis work show that parents felt a need for on-site peer support group activities. Some clients pointed out that a remote group didn't provide anything for the infants themselves. The coronavirus pandemic had increased remote work and time spent at home which had brought challenges to domestic relationships. Some families had, however, found positive aspects of this exceptional period. In these families the time spent together was perceived to have increased and strengthened the family's bond. The pandemic period had also affected the availability of basic services and help had been more difficult to obtain. The coronavirus pandemic had affected families very individually.

In conclusion peer group activities during this period were not perceived to be sufficient. Remote groups did not fulfil the needs of the families. However, some families had also adapted to the new normal social constraints. Peer group activities had been experienced as an important source of support for parenting, and this was reflected in the material of our Thesis work.

Keywords: Peer support, Family work Child health clinic, early-stage support, Covid-19 restrictions

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 NEUVOLAN PERHETYÖ PERHEIDEN HYVINVOINNIN TUKENA	5
2.1 Näkökulmia lapsiperheiden hyvinvointiin.....	5
2.2 Neuvolan perhetyö varhaisena tukena.....	7
3 VERTAISRYHMÄTOIMINTA VANHEMMUUDEN TUKENA	9
4 KORONAN VAIKUTUKSIA PERHEISIIN.....	11
4.1 Koronapandemian vaiheet ja rajoitukset Suomessa	11
4.2 Lapsiperheiden hyvinvointi korona-aikana	12
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	16
6 TAUSTA JA YHTEISTYÖKUMPPANI.....	17
7 AINEISTON KERUU, AINEISTO JA ANALYYSI.....	19
8 TULOKSET	21
8.1 Taustatietoja	21
8.2 Neuvolan tarjoamien vertaistukipalveluiden riittävyys korona-aikana .	22
8.2 Kehitysideoita ja toiveita.....	25
9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	26
10 TULOSTEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	28
11 AMMATILLINEN KASVU OPINNÄYTETYÖPROSESSIN AIKANA	31
LÄHTEET.....	33
LIITE 1. Neuvolan perheohjaajan 7.12.2020 haastattelun kysymykset.....	40
LIITE 2. Tiedote neuvolan henkilökunnalle	41
LIITE 3. Tiedote neuvolan asiakkaille	42
LIITE 4 Kysymyslomake	43

LIITE 5. Neuvolan perheohjaajan 1.9.2021 haastattelun teemat/kysymykset47

1 JOHDANTO

Koronan tuoma, maailmanlaajuinen pandemia vaikuttaa poliittisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti, koskettaen myös perhe-elämää ja hyvinvointia (Katajisto, 2020). Koronan aiheuttama poikkeuksellinen yhteiskunnallinen tilanne ja sosiaaliset rajoitukset ovat vaikuttaneet kaikkien suomalaisten elämään (Kuntaliitto). Rajoitukset ovat ulottuneet laajasti myös Vantaan neuvoloiden toimintaan, esimerkiksi perhevalmennusta tai muita vertaisryhmiä ei ole järjestetty korona-aikana, avoneuvolan toimintaa rajattiin eikä käynnille saanut tulla kuin yksi vanhempi. (Vantaan kaupunki, 2020b.) Tutkimuksessa teimme yhteistyötä Vantaalla sijaitsevan neuvolan kanssa. Tutkimuksessa toteutettiin joulukuussa 2020 perheohjaajan haastattelu, jossa kävi ilmi, että rajoitusten määrä ja sisältö ovat vaihdelleet ja tuoneet epätietoisuutta niin perheille, kuin ammattilaisillekin. Korona-aika on myös herättänyt huolta asiakkaissa, ja osa asiakkaista on perunut neuvolakäyntejä.

Tavoitteenamme oli selvittää Vantaalla sijaitsevan neuvolan asiakkaiden kokemuksia neuvolan perhetyön vertaisryhmätoiminnasta ja sen riittävydestä korona-aikana. Neuvolan perheohjaaja teki kanssamme yhteistyötä. Neuvolan terveydenhoitajien rooli oli jakaa tiedotetta asiakaskyselystä asiakkaita tavatessaan. Tarkoituksemme oli selvittää, millä keinoin asiakkaiden vertaistuen tarpeeseen voitaisiin vastata myös korona-aikana. Webropol-kyselyn avulla oli tarkoitus kartoittaa vanhempien kokemuksia liittyen näihin muutoksiin ja tuoda ne näkyviin neuvolan henkilöstölle. Suunnitelmana oli käyttää sisällön analyysia saamillemme vastauksille Webropol-kyselystä. Niukan vastausmäärän takia emme käyttäneet sisällön analyysia metodina ja täydensimme aineistoa vielä perheohjaajan haastattelulla. Tutustuimme aiheeseen perehtymällä lapsiperheiden hyvinvointiin, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimaan porrasteisen perhetyön malliin, Vantaan kaupungin neuvolan tarjoamiin varhaisen tuen perhetyön palveluihin, sekä koronan aiheuttamaan poikkeustilaan vaikutuksineen.

2 NEUVOLAN PERHETYÖ PERHEIDEN HYVINVOINNIN TUKENA

2.1 Näkökulmia lapsiperheiden hyvinvointiin

Lapsiperheissä arjen haasteet liittyvät usein perhe-elämän ja työn tai muun elämän yhdistämiseen. Työn henkinen kuormittavuus ja kiire välittyvät myös perheen keskinäisiin väleihin. (Rönkä, Malinen, & Lämsä, 2009, s. 16.) Tunne koti-asioiden laiminlyönnistä työn vuoksi sekä huoli omasta jaksamisesta vanhempana kuormittavat vanhempia ja voivat aiheuttaa ristiriitoja parisuhteeseen. Kuormituksen lisäksi työ voi kuitenkin antaa vanhemmalle voimavaroja perhe-elämään ja lisätä hyvinvointia. Lisäksi tasapuolinen työnjako kotitöissä ja lastenhoidossa vanhempien välillä lisää parisuhteiden ja perheiden hyvinvointia. (Lammi-Taskula & Karvonen, 2014, s. 16; Salmi & Lammi-Taskula, 2014a, s. 40–43.) Parisuhteen toimivuus vaikuttaa perheiden voimavaroihin – toimiva parisuhde lisää hyvinvointia, kun taas toimimaton syö voimavaroja (Salmi & Lammi-Taskula, 2014, s. 35).

Huolenaiheet lapsiperheissä voidaan jakaa lapsen liittyviin huoliin, sekä vanhempana toimimiseen liittyviin huoliin. Edelliseen ryhmään kuuluvat lapsen fyysiseen ja psykososiaaliseen kasvuun, terveyteen ja erilaisiin arkisiin asioihin liittyvät huolet. Vanhempana toimimiseen liittyviä huolia ovat etenkin pikkulapsiperheissä huoli omasta jaksamisesta vanhemman roolissa ja lasten kanssa vietetyn ajan riittämättömyydestä. Muita yleisimpiä vanhemmuuteen liittyviä huolia aiheuttavat parisuhdeongelmat ja taloudelliset vaikeudet. (Halme, Vuorisalmi & Perälä, 2014, s. 95–97.)

Pelkkiin huoliin ja vaikeuksiin keskittyminen antaa kuitenkin hyvin yksipuolisen ja negatiivisen kuvan perheiden tilanteesta. Rönkä ym. tuovatkin esiin, että perhetutkimukseen on tullut mukaan myös voimavaralähtöinen näkökulma, josta esimerkkinä käsite perheen resilienssi, eli kyky toipua vastoinkäymisistä ja jopa vahvistua niistä (Rönkä ym., 2009, s. 14). Jyväskylän yliopiston tutkimuksen mukaan, myös poikkeusaikana resilienssi vanhemmat vältyivät todennäköisemmin

vanhemmuuden uupumukselta. Henkilön resilienssiin vaikuttavat yksilölliset voimavarat, ulkoinen ja sisäinen tuki. (Sorkkila & Aunola, 2021, s. 4–5).

Kun vanhemmat saavat varhaista tukea huoliinsa, voidaan ongelmien syntymistä ehkäistä. Erityisesti vanhemmuuden vahvistaminen on tärkeää. Yksittäiset vanhemmuuteen liittyvät huolet ovat yleisiä, miltei jokaisella on joskus jokin huoli. Huoltien kasaantuminen etenkin suojaavien tekijöiden puuttuessa uhkaa kuitenkin perheiden hyvinvointia. Taloudelliset vaikeudet sekä työttömyys lisäävät vanhemmuuteen liittyviä huolia. (Halme & Perälä, 2014, s. 216, 219–222.) Vanhempien uupumus on vasta hiljattain otettu huomioon omana psyykkisenä ilmiönään. Uupumus vanhemmuudessa näkyy myös suhteessa lapseen, tunne-elämän etäisyys lapseen kasvaa vanhemman uupuessa, ja riski vanhemman väkivaltaiselle käytökselle kasvaa. (Sorkkila & Aunola, 2020, s. 2–3).

Sosioekonominen asema tutkitusti vaikuttaa laajasti perheiden hyvinvointiin, esimerkiksi terveydentilaa voi uhata perheen heikko sosioekonominen asema. Lastenneuvola ja kouluterveydenhuolto ovat osaltaan vaikuttavia tekijöitä terveydentilan ylläpidon kanssa. (Jaakkola ym., 2020.)

Taloudellisten ongelmien vaikutuksia perheissä on tutkittu paljon, esimerkiksi selkeä yhteys löytyy taloudellisista ongelmista hyvinvointiin ja mielenterveydenongelmiin. Taloudellisissa vaikeuksissa nähdään myös ylisukupolvisuutta, lapsi joutuu itse aikuisena todennäköisemmin turvautumaan toimeentulotukeen, mikäli vanhemmat ovat saaneet toimeentulotukea. (Paananen & Gissler, 2014, s. 209–211.) Taloudellinen kriisi vaikuttaa eniten lapsiperheiden uskoon tulevaisuuden taloustilanteen parantumisesta (Salmi, Lammi-Taskula & Sauli, 2014, s. 97,102). Lapsien kohdalla vaikutuksia liittyy vahvasti syrjäytymisriskiin ja kulutustottumusten kautta toimintamahdollisuuksiin (Salmi ym., 2014, s. 27).

2.2 Neuvolan perhetyö varhaisena tukena

Perhetyöllä tarkoitetaan perheen ja sen hyvinvoinnin tukemista perheen voimavarojen vahvistamiseen ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseen tähtäävää työtä. Perhetyöllä tuetaan muun muassa vanhemmuuteen, arjen hallintaan ja vuorovaikutukseen liittyvissä ongelmissa. Sosiaalihoitolain mukaista perhetyötä tehdään ehkäisevänä matalan kynnyksen palveluna muun muassa neuvolan yhteydessä eikä se vaadi lastensuojelun asiakkuutta. (Lasten mielenterveys-talo, i.a.; THL, 2020.)

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen julkaisun mukaan perhetyön porrasteisuus selkiyttää lastensuojelulain ja sosiaalihoitolain mukaisen perhetyön eroa. Työryhmän ehdotuksen mukaan perhetyö muodostuisi kolmesta portaasta, jotka olisivat varhaisen tuen perhetyö, erityisen tuen perhetyö ja tehostettu (lastensuojelulain mukainen) perhetyö. (THL, 2019.)

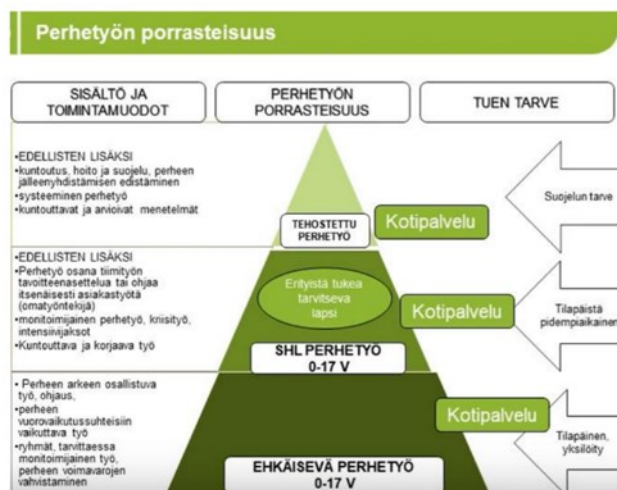
Varhaisen tuen perhetyö tukee perhettä ongelmien varhaisessa vaiheessa, tai ennaltaehkäisevästi jo ennen ongelmien varsinaista syntymistä. Tukea voidaan tarvita esimerkiksi vanhemmuuden tukemiseen, arjen hallintaan, vuorovaikutuksen tukemiseen tai sosiaalisten verkostojen luomiseen. Varhaisen tuen perhetyössä sosiaalityöntekijää tai palvelutarpeen arviointia ei tarvita, vaan perhe voi olla yhteydessä suoraan perhetyöntekijään. (THL, 2019.)

Neuvolan toimintaa ohjaavat Terveydenhuoltolain (15 § 1326/2010) mukaiset vaatimukset vanhemmuuden ja perheen muun hyvinvoinnin tukemisesta. Valtioneuvoston asetus määrittää ensimmäistä lasta odottavalle perheelle järjestettävän moniammatillisesti toteutetun perhevalmennuksen, jossa vanhempainryhmätoiminta on erikseen mainittuna. Asetuksessa määritetään huolenpidon yltävän vanhempien hyvinvointiin, jaksamiseen ja keskinäiseen vuorovaikutukseen. (Finlex. Terveydenhuoltolaki 1326/2010. 15 §.)

Varhaisen tuen perhetyössä neuvoloissa pyritään vahvistamaan perheiden selviytymistä ja elämänhallintaa arjessa ja ehkäisemään ongelmia ennen niiden

syntyä. Varhaisen tuen perhetyössä vanhemmilla nousee paljon kysymyksiä ja tuen tarpeita esimerkiksi kasvatuksesta, hoidosta, omasta parisuhteesta ja sosiaalisesta kanssakäymisestä. (THL, 2019.)

Jo lapsen ensimmäisellä neuvolakäynnillä terveydenhoitajan vastaanotolla, lapsen ollessa 1–4 viikon ikäinen, on neuvolakäynnin yhteydessä käytetty synnytyksen jälkeisen masennuksen seulontalomaketta EPDS. Tämän jälkeen käynneillä käydään läpi varhaista vuorovaikutussuhdetta VaVu-haastattelun menetelmin ja lähisuhdeväkivallan uhkaa kartoitetaan kyselyllä (THL, 2020b). Varhainen tuki liittyykin nimenomaan tilanteisiin, joissa työntekijä havaitsee mahdollisia huolenaiheita, liittyen vaikka jaksamiseen. Näin voidaan tarjota apu ennaltaehkäisevästi, joka säästää sekä perheen, työntekijän että neuvolan voimavaroja ja resursseja. Varhainen tuki voi tarkoittaa myös ajallisesti varhaista tuen tarjoamista, kuten odotusajan aikaista tukea tai vauvaperheille suunnattuja tukimuotoja. Perheiden tuessa ei ole kyse vain riskitekijöiden summaamisesta, vaan yhtä lailla kartoitetaan voimavaroja vahvistavia ja suojaavia tekijöitä. (Rautio, 2016.)

Kuva 1. Perhetyön porrasteinen malli. (THL, 2019.)

3 VERTAISRYHMÄTOIMINTA VANHEMMUUDEN TUKENA

Vertaistuen voi määritellä olevan vuorovaikutuksellista ja dialogista, yhtäläisiin kokemuksiin perustuvaa tukea (Terveystalo, 2020). Vertaistuki on ainutlaatuinen tukimuoto, sillä jokainen ryhmä muotoutuu sen jäsenten intressien mukaisesti. Vertaistuki onkin siten alati kehittyvä sosiaalinen prosessi. (Pirttilahti & Ranta, 2009, s. 12–13.) Myös Mikkolan mukaan (2009) vertaisryhmätoimintaan vaikuttavat osallistujien omat tarpeet, voimavarat ja resurssit (Mikkola, 2009, s. 23). Suomessa on jo pitkään järjestetty erilaista ryhmätoimintaa vanhemmuuden tueksi. Vertaisryhmätoiminnalla tuetaan vanhemmuutta ja ennaltaehkäistään ongelmien syntyä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto on alun alkaen tuonut vertais-tuellisia kokeilevia ryhmiä vanhemmille jo 1960-luvulta lähtien. (Pirttilahti & Ranta, 2009, s. 13.)

Vertaistuen ja sosiaalisen tuen käsitteet kytkeytyvät toisiinsa tiiviisti. Vertaistuki määritelläänkin usein osaksi sosiaalisen tuen laajempaa kokonaisuutta. (Mikkola, 2009, s. 24). Sosiaalinen tuki muodostuu henkilökohtaisista sosiaalisista verkostoista, sekä virallisemmista tahoista, kuten neuvola ja varhaiskasvatusyksikkö. Sosiaalisen verkoston laajuus korreloi sosiaalisen tuen määrään, joka puolestaan lisää hyvinvointia. (Kari, 2020, s. 11–12.) Kokonaisvaltainen sosiaalinen tuki edistää vanhemman psykofyysistä terveyttä. Kun vanhemmalla on riittävästi sosiaalista tukea, lisää se voimavaroja myös toimimiseen lapsen kanssa. (Brunou, 2015). Sosiaalisen tuen on katsottu olevan hyödyllisintä ja tarpeellisinta niille vanhemmille, jotka ovat perheen heikomman tilan vuoksi muutoinkin tuen tarpeessa, kuten perheet, joissa on vain yksi vanhempi, vanhemmuuden stressi lisääntynyt tai rajalliset taloudelliset ja sosiaaliset resurssit. (Jackson ym., 2010, s. 54). Sosiaalinen tuki ja sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä lapsiperheiden hyvinvoinnille. Asiantuntijoilta saadun tiedon lisäksi tarvitaan käytännön esimerkkejä ja ”vinkkejä” vanhemmuuteen vertaisilta. Sosiaaliset verkostot voivat syntyä lasten ikätovereiden kautta vertaisryhmätoiminnassa. Tällaisten ryhmien on todettu lisäävän äitien (vanhempien) voimavaroja ja tukevan myös parisuhdetta. (STM, 2005.)

Vertaisryhmätoiminnassa koetaan saatavan samassa elämäntilanteessa olevilta sellaista tukea, mitä ei pelkästään ammattilaisilta voi saada. Vertaisryhmien keskeinen idea on saada kokemus siitä, että ei ole tilanteessa yksin, tai ainoana koe perhe-elämän haastavuutta ahdistavana. Kokemusten jakaminen helpottaa omia vaikeita tuntemuksia vanhemmuudesta. Vertaisryhmässä samassa elämäntilanteessa olevat vanhemmat kykenevät ymmärtämään toisiaan, joka mahdollistaa tunteiden ilmaisua. Vertaisryhmä edesauttaa puhumista haasteellisista tunteista ja vähentää häpeän ja syyllisyyden taakkaa vanhemmuudessa. Tutkimusten mukaan edellä mainitut seikat vertaistuessa ovat oleellisia haastavista tilanteista selviämisen kannalta. (Pirttilahti & Ranta, 2009, s. 12–14.) Eräs perhekeskustoiminnassa mukana ollut vanhempi onkin kuvannut vertaisryhmätoimintaa “henkireiäksi arjen keskellä” (Mattila & Voutilainen, 2009). Vertaisryhmätoiminnassa vanhemmalla on mahdollisuus vahvistaa omaa vanhemmuuttaan. Vertaisryhmissä korostuvat omat vahvuudet ja se vahvistaa itseluottamusta myös muissa sosiaalisissa tilanteissa. Vertaisryhmä auttaa vahvistamaan äitiyden roolia ja opettaa selviytymiskeinoja arjen tilanteisiin. Se antaa myös foorumin omien tunteiden vastavuoroiseen purkamiseen ja sieltä saatava emotionaalinen tuki koetaan tärkeäksi normaaliuden tunteen vakiinnuttamiseksi. (Häkkinen & Perälä, 2017, s. 11–13.)

4 KORONAN VAIKUTUKSIA PERHEISIIN

4.1 Koronapandemian vaiheet ja rajoitukset Suomessa

Keväällä 2020 koronaviruksen aiheuttama Maailman terveysjärjestö WHO:n pandemiaksi julistama tartuntatauti Covid19 levisi myös Suomeen. Suomessa oli voimassa poikkeusolot ajalla 16.3.-16.6.2020 ja valmiuslaki otettiin koronaviruksen takia ensimmäisen kerran käyttöön. (Eduskunta, 2020; STM, 2021b.) Valmiuslain kolmannessa pykälässä on määritelty poikkeusolot viiden eri poikkeustilanteen mukaisesti, joista yksi on “vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti”. Valmiuslaki mahdollistaa tavallisesta poikkeavan määräysvallan, kun poikkeusolot on julistettu. (Finlex. Valmiuslaki 29.12.2011/1552.) Uudenmaan maakuntaan määrättiin liikkumisrajoitus, joka oli voimassa 28.3.-19.4.2020. Rajoituksen aikana Uudenmaan asukkaat eivät saaneet poistua maakunnan alueelta eivätkä muiden maakuntien asukkaat saaneet tulla Uudellemaalle. Vain paluu koti- tai asuinpaikkakunnalle oli mahdollista, sekä erikseen mainituista syistä rajan ylittäminen oli sallittua. (Valtioneuvosto, 2020a.)

Keväällä 2020 annettiin myös muita suosituksia ja ohjeita, jotka koskivat ikääntyneiden ja riskiryhmien tapaamista sekä heidän kanssaan työskentelevää henkilöstöä, kokoontumista ja yleisötilaisuuksia. Rajoitukset koskivat myös julkisia tiloja, nuoriso- ja kerhotiloja, harrastuspaikkoja, urheilukilpailuja, kirjastoja ja ravintoloita. Etätyöstä annettiin suositus ja matkustamista rajoitettiin. (Valtioneuvosto, 2020b.) Tämä niin sanottu koronan ensimmäinen aalto vaikutti monin tavoin lapsiperheiden elämään rajoittaen heidän tavallisia sosiaalisia verkostojaan, kun ikäihmisten suojelemisen takia tuli välttää isovanhempien tapaamista, ja mahdolliset lomamatkat, mökkireissut ja Uudenmaan rajan toisella puolella asuvien sukulaisten ja tuttavien tapaaminen kiellettiin.

Koronatilanne helpottui kesällä 2020, mutta syksyllä 2020 saapui Suomeen ns. toinen aalto (Eduskunta, 2020). Syksyllä 2020 voimaan tuli uusia rajoituksia, kuten lokakuussa voimassa ollut ravitsemisliikkeiden aukiolo- ja anniskeluaikojen

rajoitus (STM, 2020). Marraskuussa 2020 pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä antoi uusia rajoituksia ja suosituksia pääkaupunkiseudulle. Niissä kehoitettiin rajoittamaan muun muassa yleisötilaisuuksien henkilömäärä 20 henkilöön ja uimahallien asiakasmäärä 50 %, kirjastoissa opintosalipaikkojen määrää ja annettiin maskisuositus. (Yle, 2020a.) 24.11.2020 Helsingin kaupunki ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri tiedottivat, että Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien kirjastot, uimahallit ja liikuntatilat oli päätetty sulkea ja kieltää yleisötilaisuudet. (Yle, 2020b.)

Vuosi 2021 alkoi vakaana, mutta koronatilanteen pahentuessa voimaan tulivat taas poikkeusolot ja valmiuslaki 1.3.-27.4.2021 (Eduskunta, 2020). Korona-aikana on yleisesti ohjeistettu välttämään lähikontakteja, harrasteet ovat olleet tauolla ja etätyösuositus on ollut voimassa monilla aloilla. (Valtioneuvosto, 2020). Elokuussa 2021 pääkaupunkiseudun koronatilanne vaikeutui jälleen ja pääkaupunkiseutu siirtyi leviämisvaiheeseen. Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti pääkaupunkiseudulla kiristettiin kokoontumisrajoituksia ja asiakastilojen käyttöä ajalle 20.8.-12.9.2021. (Aluehallintovirasto, 2021.) Pääkaupunkiseutua koskevien rajoitusten purku alkoi 1.10.2021 koronatilanteen parannuttua ja rokotuskattavuuden laajennuttua. Yleisötilaisuusrajoitukset purettiin ja esimerkiksi uimahallien, kuntosalien ja ryhmäliikuntatuntien henkilömääriä ei enää rajoiteta. Jatkossakin tulee käsihygieniasta huolehtia ja antaa osallistujille mahdollisuus riittävän etäisyyden ylläpitämiseen. (Vantaa, 2021a; Vantaa, 2021b.)

4.2 Lapsiperheiden hyvinvointi korona-aikana

Koronan aiheuttama maailmanlaajuinen pandemia vaikuttaa poliittisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti, koskettaen myös perhe-elämää ja hyvinvointia. (Katajisto, 2020.) Vuoden 2020 aikana käyttöön otetut poikkeuslait, ohjeet, suositukset ja määräykset ovat rajoittaneet ihmisten elämää ja rajanneet sosiaalisia verkostoja. Tilanne on vaikuttanut myös useissa perheissä tulotasoon ja tuonut mukanaan epävarmuuden monella tasolla. Ennusteet uhan laajuudesta vaihtelevat. (Kuntaliitto, i.a.)

Neuvolapalvelujen toimintaa supistettiin kevään 2020 aikana, ja palvelut ruuhkautuivat. Äitiys- ja lastenneuvolassa oli käyntimäärissä laskua vuoden 2020 aikana. Terveystarkastuksia jäi toteutumatta, jolloin jäi pois mahdollisuus havaita ajoissa lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä ongelmia tai mielenterveyden tuen tarpeita, sekä tarjota tukea ja apua ajoissa. Lakisääteisten määräaikaistarkastusten tekemättä jäännit ovat kasvattaneet myös neuvoloissa palveluvelkaa. Puolet neuvolan terveydenhoitajista uskoi kevään 2021 tarkastusten sujuvan normaalisti. (THL, 2021a.)

Perheet ovat viettäneet enemmän aikaa yhdessä rajoitusten vuoksi ja isovanhempien ja ystävien tapaaminen on jäänyt monella perheellä pois arjesta. Vuoden 2020 aikana vauvaperheille tehdyn FinLapset-kyselyn mukaan suurella osalla perheistä yhteinen aika on lisääntynyt runsaasti pandemian aikana, ja arki on sujunut hyvin vauvan syntymän jälkeen. Korona-aika on aiheuttanut huolta synnytykseen liittyvistä aiheista ja noin puolet vanhemmista koki yksinäisyyttä. (THL, 2021a.)

Jyväskylän yliopistossa on käynnissä tutkimus, joka tutkii vanhemmuuden kuormitustekijöiden vaikutuksia korona-aikana. Tutkimus on osa kansainvälistä International Investigation of Parental Burnout (IIPB)-hanketta ja Jyväskylän yliopiston Vanhemmuuden voimavara- ja kuormitustekijät (VoiKu) -tutkimusta. (Jyväskylän yliopisto, 2020). VoiKu- hanke toteutettiin internet-kyselynä, johon vastasi 1105 vanhempaa, näistä vastaajista 88 % oli äitejä. Tutkimuksessa 54 % vastaajista näki korona-ajan tilanteen toivottomana ja synkkänä. Etenkin perheissä, jotka olivat jo ennestään vaikeassa tai haavoittuvaisessa tilanteessa, koettiin poikkeusajan vaikuttaneen negatiivisesti perheen hyvinvointiin. (Jyväskylän yliopisto, 2020.)

Tutkitusti ainakin vuorotyön ja perhe-elämän yhteen sovittaminen kuormittaa ns. normaalia työaika enemmän (Pylkkönen, 2011, s. 3, 11–12), kuten myös uupumukseen liittyvää kuormitusta on enemmän yhden vanhemman perheissä (Sorkkila & Aunola, 2020, s. 3). VoiKu-tutkimuksessa nousi esiin hyvinvointia heikentävinä tekijöinä muun muassa tukiverkkojen ja palveluiden puute, taloudelliset

haasteet ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen haasteet (Jyväskylän yliopisto, 2020).

Jyväskylän yliopiston psykologianlaitos on tutkinut myös vanhempien resilienssiä korona-aikana osana International Investigation of Parental Burnout (IIPB)-hanketta. Tutkimuksessa nousi esiin uupumukseen vaikuttavina tekijöinä lapsen erityistarpeet, vanhempien nuori ikä, heikko taloudellinen tilanne, lasten kanssa vietetyn ajan määrä ja lasten alle 10 vuoden ikä. Äideillä uupumusta esiintyi enemmän kuin isillä. (Sorkkila & Aunola, 2021, s. 7–8).

Rajoitukset ovat lisänneet arjen vaatimustasoa perheissä. Erityisesti etätöiden, kotitöiden ja lasten kanssa vietetyn ajan lisääntyminen ovat lisänneet uupumuksen riskiä vanhemmilla. (Sorkkila & Aunola, 2021, s. 2). Vanhemmuudessa uupumiseen korona-aikana vaikuttavat erityisesti vaatimusten kasvu ja henkilökohtaisten resurssien väheneminen. Pitkäaikaisen uupumisen synty muodostuu näiden tekijöiden pitkittyneestä epätasapainosta, vaatimukset ovat jatkuvasti suuremmat kuin vanhemman henkilökohtaiset voimavarat. (Sorkkila & Aunola, 2021, s. 2.) VoiKu-tutkimukseen vastanneista vanhemmista 20–30 % koki viikoittain uupumusta kevään 2020 aikana (Jyväskylän yliopisto, 2020).

Terveysten ja hyvinvoinninlaitoksen raportin mukaan perheistä joka kymmenes koki taloudellisen tilanteen jopa parantuneen korona-aikana, kuin taas vajaa kolmannes koki taloudellisen tilanteen huonontuneen korona-aikana. Perheistä, joiden taloudellinen tilanne oli mennyt negatiiviseen suuntaan, noin neljännes oli perheitä, joiden taloustilanne katsottiin jo ennen korona-aikaa vähintään melko vaikeaksi. Lisäksi noin viidesosa vanhemmista oli ilmoittanut perheeseen kohdistuneen lomautuksia tai irtisanomisia. (THL, 2021a.)

Korona-ajasta johtuen syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja perheet ovat joutuneet entistä hankalampaan asemaan. Tällaisena aikana, varsinkin kun tilanteen kesto on hankala arvioida, kasaantuvat ja kumuloituvat ongelmat. Erityisesti vaarassa ovat lapset ja nuoret, joiden perheiden toimeentuloon kriisi on vaikuttanut negatiivisesti. Poikkeusajat kuormittavat myös vanhempia, mikä lisää vanhemmuuden tuen tarvetta. (STM.)

Alle kouluikäiset tarvitsevat päivittäistä vakautta ja turvallisia aikuisia elämäänsä varhaiskasvatuksen muodossa etenkin, jos kotona on turvatonta. Korona-ajan muutokset, kuten harrastusten ja sosiaalisen eristäytyneisyyden vaikutukset lasten elämässä ovat aiheuttaneet yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemuksia. Epävarmat ajat ovat myös lisänneet sosiaalisten tilanteiden pelkoa ja ahdistusta. (Opetushallitus, 2021.)

Myös THL toteaa, että korona-aika muutoksineen on lisännyt perheiden tuen tarvetta. Sairastumiset perheissä, suuret muutokset työssä, koulussa ja päivähoitossa, sosiaalinen eristäytyneisyys ja mahdolliset taloushuolet kuormittavat perheitä ja aiheuttavat yksinäisyyden tunteita. Turvattomuuden lisääntyminen henkilöiden psyykkisenä oireiluna, parisuhteiden ja perheiden sisäisinä vaikeuksina ja pahimmillaan ongelmien kärjistymisenä lähisuhdeväkivaltaan ja päihdeongelmiin. Apua lapsille, nuorille ja perheille on saatavilla neuvolan ja kouluterveydenhuollon kautta sekä kuraattori- ja psykologipalveluina. (THL, 2021b.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Vantaalla sijaitsevan neuvolan asiakkaiden kokemuksia vertaisryhmätoiminnan riittävydestä poikkeusaikana. Tavoitteena oli saada näkyviksi vanhempien tarpeet ja toiveet liittyen neuvolan järjestämään vertaisryhmätoimintaan poikkeusaikana. Tavoitteena oli löytää myös uusia ideoita ja ratkaisuja siihen, millaisella toiminnalla perheiden tukeminen olisi mahdollista myös poikkeusolosuhteissa. Tarkoituksena oli tuottaa tutkittua tietoa yhteistyökumppanille tulevien toimintasuunnitelmien tueksi.

Tutkimuskysymykset ovat:

Miten neuvolan vertaisryhmäpalvelut vastaavat perheiden tarpeita asiakkaiden mielestä korona-aikana?

Mitä kehittämisideoita asiakkailla on ja miten neuvolan tarjoamia vertaisryhmäpalveluita voitaisiin kehittää vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin entistä paremmin myös poikkeusaikana?

6 TAUSTA JA YHTEISTYÖKUMPPANI

Vantaa on Suomen neljänneksi suurin kaupunki, ja asukkaita on yli 237000. Asukkaista alle 7-vuotiaiden osuus on 7,8 % ja vieraskielisten osuus on 21,6 %. (Vantaan kaupunki, 2020a.) Lastenneuvoloita Vantaalla on syyskuun 2021 tilanteen mukaan yhteensä 9 kappaletta (Vantaan kaupunki, 2021a). Ainakin Mikkolan, Pähkinärinteen ja Rajakylän neuvolat on lakkautettu vuoden 2020 aikana (Vantaan Sanomat, 2020.)

Työelämäkumppanimme toimi Vantaan kaupungin ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon kuuluva Vantaalla sijaitseva neuvola, jossa perheohjaaja teki kanssamme yhteistyötä. Neuvolan perheohjaajalla oli tärkeä rooli tiedon välittäjänä tutkijoiden ja neuvolan työntekijöiden välillä. Perheohjaaja välitti terveydenhoitajille laatimamme Tiedotteet kyselystä (Liitteet 2 ja 3) ja ohjeisti terveydenhoitajia jakamaan asiakastiedotetta käyntien yhteydessä. Tiedotteessamme työntekijöille pyysimme heitä kertomaan kyselystä asiakkaille ja että vastaaminen on anonyymi tapa osallistua palveluiden riittävyyden arviointiin sekä esittää toiveita ja kehitysideoita.

Vantaalla koronaepidemia on aiheuttanut muutoksia myös neuvoloiden palveluihin. Vantaan kaupungin internetsivuilla (tilanne 26.5.2021) kerrotaan, että raskeana olevien vastaanotot sekä 0–1,5-vuotiaiden sekä 4- ja 6-vuotiaiden lasten määräaikaistarkastukset toteutuvat normaalisti. Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisen palvelun Maisan kautta aikoja ei voi varata 2-, 3- ja 5-vuotiaille. Aikoja annetaan vain ajanvaraustilanteen mukaan. Ajanvarauksen yhteydessä arvioidaan, osallistuuko lapsen käynnille yksi vai 2 huoltajaa. Muut lapset voivat tulla mukaan käynnille vain, mikäli hoito muutoin ei ole järjestettävissä. Perhevalmennukset ja muut ryhmät järjestetään etäyhteydellä. (Vantaan kaupunki, 2021c.) Poikkeuslain aikana keväällä 2020 esimerkiksi perhevalmennusta tai muita ryhmiä ei järjestetty, osaa siirrettiin myöhempisiin ajankohtiin, avoneuvolan toimintaa rajattiin eikä käynnille saanut tulla kuin yksi vanhempi (Vantaan kaupunki, 2020b). Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palvelupäällikkö Pia Niemi Mustosen mukaan neuvolan henkilöstöä on siirretty muihin tehtäviin ja

terveydenhoitajien sijaisuuksia on täyttämättä. Neuvoloissa ei pystytä kuormittuneen tilanteen takia vastaamaan kysyntään kuten normaalisti. (Vantaan Sanomat, 2021.)

Ennen koronapandemiaa eli ennen maaliskuuta 2020 Vantaan neuvolassa järjestettiin vertaisryhmätoimintaa sekä avointen että suljettujen ryhmien muodossa. Paikallisesti neuvolan tiloissa oli mahdollista tavata toisia vastaavassa tilanteessa olevia vanhempia muun muassa vauvaryhmässä ja perhevalmennuksissa. Suljettuja ryhmiä, kuten isäryhmiä järjestettiin tarpeen mukaan. Toinen suljettu ryhmä oli Iloa varhain -ryhmä lievästi masentuneille vanhemmille. Suljettuja ryhmiä on ollut myös maahanmuuttajille ja uniohjausryhmiä perheille, joilla on haasteita lapsen nukkumisen kanssa. (Perheohjaajan haastattelu 7.12.2020.)

Keväällä 2020 tehdyn linjauksen mukaan kaikki Vantaan neuvolan vertaisryhmät on järjestetty etänä. Myös Vantaan neuvolassa paikallisesti järjestetyn vauvaryhmän tapaamisia ei ole järjestetty, vaan sen tilalle on luotu koko Vantaan alueen yksi avoin etänä toimiva vauvaryhmä. Myös perhevalmennukset on järjestetty etäyhteyksin. Apottia on hyödynnetty videovastaanottojen järjestämiseen sekä videoryhmävastaanottojen järjestämiseen (Iloa varhain -ryhmä). Länsi-Vantaalla on lisäksi aloitettu uusi kertaluontoinen Perhe-polku -ryhmä puolivuotiaiden vauvojen vanhemmille. Korona-aikana asiakkaita on tavattu neuvolassa järjestettyjen tapaamisten lisäksi asiakkaiden toiveen mukaan myös kotikäynneillä, ulkona puistoissa tai kävelyillä ja etäyhteyksin videovastaanottona tai puhelimitse. (Perheohjaajan haastattelu 7.12.2020.)

7 AINEISTON KERUU, AINEISTO JA ANALYYSI

Haastattelimme neuvolan perheohjaajaa liittyen neuvolan perhetyön vertaisryhmätoimintaan 7.12.2020. Haastattelun tarkoituksena oli saada tietoa siitä, millaista vertaisryhmätoiminta oli ennen korona-aikaa. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, mitä muutoksia korona-aika oli vertaisryhmätoiminnalle aiheuttanut. Samalla kysimme, millaista palautetta perheohjaaja on saanut asiakkailta vertaisryhmätoimintaan liittyen. Joulukuun haastattelun litteroitu sivumäärä on 2 sivua.

Perheiden näkemyksiä kartoittava aineisto kerättiin Webropol-kyselynä lastenneuvolan asiakasperheille. Kysely oli anonymi. Anonymiydestä johtuen kysely toteutettiin siten, että neuvolan työntekijät (perheohjaaja ja terveydenhoitajat) jakoivat asiakkaille asiakaskäyntien yhteydessä kyselyn tiedotteen (LIITE 3). Vastaajien henkilöllisyys ei siis ole tiedossamme. Kysely toteutettiin 1.3.-4.4.2021. Kohderyhmän kokoa emme tiedä, sillä neuvolan asiakastiedot ovat luottamuksellisia. Tiedossa ei myöskään ole neuvolassa toteutuneiden asiakaskäyntien tai terveystarkastusten määrää kyselyn ajankohtana. Neuvolan perheohjaajalla oli tärkeä rooli tiedon välittäjänä tutkijoiden ja neuvolan työntekijöiden välillä. Perheohjaaja välitti terveydenhoitajille laatimamme tiedotteet kyselystä (Liitteet 2 ja 3) ja ohjeisti terveydenhoitajia jakamaan asiakastiedotetta käyntien yhteydessä. Tiedotteessamme työntekijöille pyysimme heitä kertomaan kyselystä asiakkaille, ja kertoa että vastaaminen on anonymi tapa osallistua palveluiden riittävyysarviointiin sekä, esittää toiveita ja kehitysideoita.

Kyselyyn vastanneita oli yhteensä viisi. Vastaajat olivat vastanneet kaikkiin monivalintakysymyksiin, mutta vain yksi vastaaja oli vastannut yhteen avoimeen kysymykseen. Koska vastausten määrä jäi hyvin vähäiseksi, ei aineistolle voinut tehdä varsinaista suunniteltua sisällön laadullista analyysiä. Toki vastauksista esiin nousseet asiat näkyivät selvästi. Aineiston pienen koon vuoksi tuloksista ei voida tehdä päätelmiä asiakasryhmän kokemuksista yleisesti, vaan kyseessä on muutamien henkilöiden kokemus – jos vastausmäärä olisi ollut suurempi, olisi se voinut olla suuntaa antava koko asiakaskunnan kokemuksista.

Koska kyselyn vastausten perusteella emme saaneet merkittäviä tuloksia esiin, päädyimme hankkimaan lisää aineistoa perheohjaajan toisella haastattelulla, jotta saisimme vastauksia tutkimuskysymyksiin. Haastattelun tarkoituksena oli saada syvennettyä käsitystä asiakkaiden tarpeista perheohjaajan näkökulmasta. Tavoitteena oli saada tietoa asiakkaiden kokemuksesta perheohjaajan saaman asiakaspalautteen kautta. Metodiksi valitsimme teemahaastattelun, joka tukee dialogista vuorovaikutusta ja tuo esiin niitä aiheita, joita päivittäisessä työssä on tullut vastaan tänä poikkeusaikana. Toinen haastattelu toteutettiin 1.9.2021. Haastattelun teemoiksi valitsimme neuvolan työtilanne korona-aikana, vertaisryhmäpalveluiden riittävyys, asiakkaiden tarve vertaisryhmäpalveluille, visio koronan jälkeisen ajan palveluista sekä huoli asiakkaista korona-aikana sen eri vaiheissa. Syyskuun haastattelun litteroitu sivumäärä on vähän yli 3 sivua, fonttina Ariel12. Aineistoja purettiin tutkimuskysymysten mukaisesti ja ryhmiteltiin vastauksista esiin nousseiden teemojen mukaan. Seuraavassa luvussa esittelemme siten asiakaskyselyn tulosten lisäksi perheohjaajan haastatteluihin pohjaavan näkemyksen asiakkaiden kokemuksista.

8 TULOKSET

8.1 Taustatietoja

Kyselyyn vastanneita oli yhteensä viisi. Kaikilla vastanneilla on yksi alle kouluikäinen lapsi, joista nuorin on 2-vuotias ja vanhin on 5-vuotias. Kahdella vastaajalla on 3-vuotias lapsi ja yhdellä 2v 8kk ikäinen lapsi. Vastaajista kolme kertoi asuvansa kahden aikuisen/huoltajan taloudessa ja kaksi kertoi asuvansa yhden aikuisen/huoltajan taloudessa. Kaikki vastaajat kertoivat olevansa työelämässä/yrittäjä/opiskelija, eikä kukaan ilmoittanut hoitavansa lasta kotona. Kolme vastaajaa koki työn/opiskelun ja perhe-elämän yhdistämisen poikkeusaikana melko vaikeaksi, yksi vastaaja ei helppona eikä vaikeana ja yksi vastaaja melko helppona.

Vastaajista kukaan ei ollut kokemusta Iloa varhain ryhmästä. Perhevalmennukseen kertoi osallistuneensa vastaajista kaksi, joista toinen kertoi osallistuneensa siihen myös korona-aikana. Avoimeen vauvaryhmään kertoi osallistuneensa yksi vastaaja ennen korona-aikaa. Perhepolku-ryhmään kertoi osallistuneensa korona-aikana yksi vastaaja.

Perhevalmennukseen ja Perhepolku-ryhmään kertoi joku vastaajista osallistuneensa korona-aikana, mutta etäyhteyksin ei kukaan. Tässä kohtaa on vastauksissa ristiriita, sillä perhevalmennusta ja Perhepolku-ryhmää on järjestetty korona-aikana ainoastaan etänä. Mahdollista on, että tässä kohtaa on näppäilyvirhe. Toisaalta vastaus vaikuttaa sinänsä epätodelliselta, että vastaajat ilmoittavat lasten iän olevan 2 v 8 kk – 5 vuotta, eikä ennen ja jälkeen syntymän tapahtuva perhevalmennus ja puolivuotiaiden lasten perheille tarkoitettu perhepolku-ryhmä olisi ollut tämän ikäisten lasten vanhemmille ajankohtainen. Ainakin tässä kohtaa on vastauksiin syytä suhtautua kriittisesti.

8.2 Neuvolan tarjoamien vertaistukipalveluiden riittävyys korona-aikana

Tuloksissa kävi ilmi, että vertaistukipalveluiden riittävyys riippuu tuen tarpeesta. Tähän vaikuttavat toisaalta koronan tuomien rajoitusten luoma sosiaalisten verkostojen, ja perheen ulkopuolisen elämän kaventuminen, sekä perheen ja parisuhteen ongelmien lisääntyminen, jotka ovat kasvattaneet vertaistukipalveluiden tarpeita. Toisaalta taas sopeutuminen uuteen normaaliin ja halu välttää ylimääräisiä sosiaalisia kontakteja, sekä perheiden ja parisuhteiden tiivistyminen yhteisen ajan lisääntymisestä johtuen, ovat joillain vähentäneet vertaistukipalveluiden tarvetta.

Yhden vastaajan mukaan neuvolan tarjoamat vertaisryhmäpalvelut vastaavat hänen tarpeitaan poikkeusaikana melko hyvin. Muut neljä vastaajaa eivät ole osanneet sanoa miten hyvin neuvolan tarjoamat vertaisryhmäpalvelut vastaavat heidän tarpeitaan poikkeusaikana. Yllättävän moni on vastannut "en osaa sanoa". Syynä voi olla, ettei vertaispalveluista ole poikkeusajalta kokemusta tai ettei vastaajilla ole mielipidettä puolesta tai vastaan. Tätä voitaneen pitää positiivisena signaalina siitä, ettei ainakaan tule ilmi kovaa kritiikkiä. Toki pitää muistaa, että vastaajien määrä on hyvin pieni, eikä vastauksista näin ollen voida tehdä päätelmiä koko asiakaskuntaa koskien.

Yksi vastaaja on vastannut "en osaa sanoa" miten vauvaryhmän toiminta etäyhteyksin on vaikuttanut omaan tai lapsen hyvinvointiin. Vastaaja tarkentaa vielä, että "en ole ottanut osaa vauvaryhmän toimintaan etänä". Kyseinen kysymys on kuitenkin kysytty vain siinä tapauksessa, että vastaaja on ilmoittanut osallistuneensa vauvaryhmään korona-aikana. Koronatilanteen vuoksi ryhmää ei kuitenkaan ole korona-aikana voitu järjestää aiempaan tapaan. Tässä kohtaa vastaukset ovat ristiriidassa keskenään.

Perheohjaaja kertoi joulukuun haastattelussa saaneensa asiakkailta palautetta, jonka mukaan osa asiakkaista toivoo kyseisen neuvolan vauvaryhmän livetapaamisia. Myös etäryhmistä on tullut myönteistä palautetta. Tästä voikin päätellä, että eri perheissä on erilaisia tilanteita ja mielipiteitä. Jotta neuvola voisi parhaiten

vastata asiakkaiden tarpeeseen, olisi hyvä huomioida monenlaiset asiakkaat juuri heidän toivomissaan kanavissa. Jatkoa ajatellen ja rajoitusten poistuttua kannattaneet harkita sekä etäyhteyksin, että livenä tapaavien ryhmien toteuttamista, tai esimerkiksi siten, että välillä tavataan kasvotusten ja välillä etäyhteyksin.

Joulukuun haastattelussa perheohjaaja kertoi, että poikkeusaika on herättänyt huolta asiakkaissa, ja osa asiakkaista on perunut neuvolakäyntejä. Asiakkaiden yhteydenotot ja keskustelutuen tarve ovat lisääntyneet. Syinä ovat etenkin ahdistus ja parisuhdeongelmat. Myös neuvolan henkilökunnalla on ollut huolta asiakkaiden jaksamisesta. Koronan myötä ihmisten sosiaaliset suhteet ovat vähentyneet ja kotona vietetään paljon aikaa. Tärkeiden tukiverkkojen, kuten ystävien ja sukulaisten tapaaminen sekä liikunta ovat jääneet. Parisuhteissa kodin ulkopuolinen elämä, kuten ravintoloissa syöminen ja elokuvissa käynti ovat jääneet pois. Osa asiakkaista ovat nähneet kotona vietetyn ajan lisääntymisen hyvänä, mutta osalle tämä on aiheuttanut haasteita parisuhteessa. Neuvolan henkilökunta on huolissaan asiakkaiden voimavarojen heikentymisestä ja mielenterveyden haasteiden lisääntymisestä.

Syyskuussa 2021 tehdyssä haastattelussa perheohjaaja pohti koronatilanteen pitkittymisen vaikutuksia asiakkaiden jaksamiseen: kun ollaan paljon keskenään ja kotona, näkyy se vanhempien jaksamisessa. Kun omat voimavarat hiipuvat ja ahdistaa, niin se näkyy sekä lasten kanssa toimiessa ja parisuhteessa. Vertaistuen ja sosiaalisten kontaktien vähyys kuormittavat osaltaan myös. Pitkittynyt koronatilanne on tuonut myös väsähtämisen ylipäätään koko koronaan.

Perheohjaaja pohti syyskuun haastattelussa, että vertaistuen tärkeys ei varmasti ole muuttunut poikkeusaikana, varsinkin kun saa ensimmäisen lapsen. Toisaalta korona-aikana myös sosiaalisia kontakteja mietitään ja halutaan minimoida ne, mietitään voiko yleisiin tiloihin mennä ja tai voiko tuttuja kutsua kotiin. Ollaan aika paljon kotona. Iso ero on myös siinä, onko tullut raskaaksi korona-aikana vai ennen sitä. Ennen korona-aikaa raskaaksi tulleet ovat kuvitelleet vauva-ajan ihan toisenlaiseksi, että sitten käydään muskareissa, vauvauinneissa ja tavataan muita vauvojen vanhempia. Todellisuus korona-aikana onkin sitten ollut ihan erilainen, kuin on kuviteltu. Korona-aikana raskaaksi tulleilla taas ei ole niin suuria

odotuksia, kun on jo sopeuduttu uuteen normaaliin arkeen ja ehkä opittu elämään koronan kanssa, vaikka kaikki tietysti odottavatkin jo rajoitusten vähentämistä.

Syyskuun haastattelun tuloksista nousi esiin lapsiperheiden vanhempien tarve vertaisryhmätoiminnalle, jossa on lähitapaamisia. Poikkeusaika ja esimerkiksi lisääntynyt etätyö on sekä lisännyt parisuhdeongelmia, että toisaalta tuonut myös joitakin pareja yhteen. Poikkeusaikana myös peruspalveluiden kautta saatavat palvelut ovat ruuhkautuneet ja esimerkiksi psykiatriselle sairaanhoitajalle, neuvolan psykologille ja lapsiperheiden kotipalveluun jonot ovat tavallista pidempiä ja apua joutuu odottamaan liian pitkään. Korona-aika on vaikuttanut perheisiin hyvin yksilöllisesti: toisaalta vertaisryhmätoimintaa korona-aikana ei koeta riittäväksi, eikä etäyhteyksin toteutettavat ryhmät vastaa vertaistuen tarpeeseen, mutta toisaalta osa perheistä taas on sopeutunut uuteen normaaliin sosiaalisine rajoituksineen.

Perheohjaaja kertoi syyskuun haastattelussa, että hänen näkemyksensä mukaan vertaispalveluita ei varmasti ole korona-aikana riittävästi, kun tiedetään, miten tärkeää vertaisuus on vanhemmille. Kasvotusten ei ole voitu Vantaan tekemän linjauksen vuoksi järjestää vertaisryhmiä nyt puoleentoista vuoteen. Monet asiakkaat kaipaavat vertaistukea ja livetapaamisia ja kyselevät milloin ryhmätoiminta taas alkaa. Nyt on etänä toimiva vauvaryhmä, johon asiakkaat voivat osallistua koko Vantaan alueelta. Ei ole tiedossa, miten tämän tutkimuksen yhteistyökumppanina toimineen neuvolan asiakkaat ovat sen löytäneet. Osa asiakkaista on sanonut, että etänä toimiva vauvaryhmä ei tunnu omalta. He ovat myös mietineet, mitä vauvat näistä etätapaamista saavat.

Etänä verkon kautta järjestettävissä ryhmissä on omat haasteensa. Perheohjaaja kertoi syyskuun haastattelussa esimerkiksi eräästä etäperhevalmennuksessa, jossa aiheena oli synnytys ja parisuhde. Osallistujia oli yhteensä 70. Kukaan osallistujista ei avannut kameraa, vaan ryhmä jäi aika luentotyypiseksi. Kaikki vuorovaikutus ja vertaistuki jää näistä ryhmistä puuttumaan. Verkostoitumista ja uusia ystävyysuhteita tällaisessa toiminnassa ei ainakaan pääse muodostumaan samaan tapaan, kuin perinteisessä ryhmätoiminnassa.

8.2 Kehitysideoita ja toiveita

Kehitysideoita kysyttäessä kyselyyn on saatu yksi vastaus, jossa isäryhmistä kaivattiin lisää etukäteisinformointia ja kannustusta osallistua. Tämä on oikeastaan ainoa kyselyn vastauksista noussut selkeä toive.

Perheohjaaja kertoi syyskuun haastattelussa myös uudesta, poikkeusaikana käynnistetystä ryhmätoiminnasta: keväällä 2021 on alkanut kävelytreffit, eli on startattu jokaisen neuvolan edestä torstaisin klo 12. Vanhemmat treffaavat ja lähtevät yhdessä kävelylle. Henkilökuntaa ei ole mukana. Kävelytreffeillä on ollut vähän käynnistysvaikeuksia, mutta niitä yritetään vielä markkinoida. Hän mainitsee myös seurakunnan perhekerhojen ja perhekahviloiden paikkaavan tilannetta, sillä ainakin seurakunnan nettisivuilla ei ole mainintaa, että toimintaa ei nyt järjestettäisi. Hän kertoi, että toiveena on, että kun korona helpottaa ja rajoitukset poistuvat, voitaisiin aloittaa taas livenä tapahtuva ryhmätoiminta, mutta säilyttää sen rinnalla myös etävauvaryhmä. Tietty asiakasryhmä on nyt löytänyt tämän etänä toteutettavan ryhmän, joten myös sen jatkaminen perinteisen ryhmän lisäksi koetaan tärkeäksi. Toivotaan, että nämä uudet tavat jäisivät elämään vielä korona-ajan jälkeenkin.

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimusetiikalla tarkoitetaan Suomessa yleensä tutkimukseen liittyviä kaikkia eettisiä valintoja. HTK- ohjeessa tutkimusetiikka määritellään rajautuvan eettisesti vastuulliseen tutkimustapaan sekä epäeettisen ja epärehellisen toiminnan torjumiseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 4–5.)

Joillakin aloilla on myös omia toimielimiä, kuten sosiaali- ja terveystieteiden eettinen neuvottelukunta ETENE (TENK, 2012). ETENE korostaa asiakkaiden etua, ihmisarvoa ja perusoikeuksia (ETENE, 2011, s. 5). Lopuksi ETENE korostaa vielä isoin kirjaimin, että: “AINA ON KYSYMYKSIÄ IHMIKSI” (ETENE, 2011, s. 32).

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluvia periaatteita ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Menetelmien tulee olla eettisesti kestäviä ja tulokset julkistettava asiaan kuuluvasti. Muiden tutkijoiden työtä tulee kunnioittaa ja antaa arvo käyttämällä asiaan kuuluvaa viittaustapaa. Tutkimuslupa tulee hankkia ennen tutkimuksen toteuttamista ja tutkimusaineistot tulee talmentaa ja lopulta tuhota asianmukaisesti. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluviin periaatteisiin kuuluu myös tietosuojan varmistaminen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 6–7.)

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiin suosituksiin perustuvat myös Diakin eettiset periaatteet. (Os-Ke opas, ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene, 2020). Arenen ja Diakin eettisissä periaatteissa nostetaan edellä esitettyjen lisäksi erikseen esille myös henkilötietojen käsittely ja aineistonhallintasuunnitelma.

Tutkimuksessamme emme ole käsitelleet henkilötietoja, vaan vastaajien anonymiteetti on varmistettu siten, että vastaajiin on oltu yhteydessä neuvolan henkilöstön välityksellä. Vastaajien henkilötiedot eivät siis ole tutkijoidenkaan tiedossa. Arvontaan on halutessaan voinut osallistua ilmoittamalla sähköpostiosoitteensa tutkijalle sähköpostitse. Tällöinkin arvontaan osallistujan nimitieto ei yhdisty kyselyn vastauksiin, eli arvontaan osallistujan sähköposti ei paljasta

tutkijoillekaan mitä kyseinen henkilö on vastannut. Vantaan kaupungilta saadun ja haetun tutkimusluvan mukaisesti raportissa ei mainita neuvolaa nimeltä, vaan puhutaan Vantaalla sijaitsevasta neuvolasta. Myöskään haastateltua perheohjaajaa ei mainita nimeltä. Nämä osaltaan varmistavat sekä kyselyyn vastanneiden asiakkaiden että perheohjaajan anonymiteetin. Kaikki olemassa oleva materiaali säilytetään tunnusten ja salasanojen takana ja hävitetään heti, kun opinnäytetyö on julkaistu.

Opinnäytetyön luotettavuuteen on vaikuttanut aineiston saamisen vaikeus. Asiakaskyselyn vastauksista saamamme aineiston ei voi katsoa antavan luotettavaa vastausta tutkimuskysymyksiin. Tämän vuoksi täydensimme aineistoa vielä toisella perheohjaajan haastattelulla, jonka avulla voimme luotettavammin vastata tutkimuskysymyksiin.

10 TULOSTEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkittaessa aineistoa ja tutkimustuloksia ja peilattaessa sitä aiemmin esittämiimme teoreettisiin lähtökohtiin, voidaan todeta, että perheiden hyvinvointiin vaikuttavat lukuisat seikat, joista osa lisää vanhemmuuden kuormittavuutta, kun taas osa lisää vanhempien ja perheiden voimavaroja.

Korona ja sen aiheuttamat rajoitukset ovat vaikuttaneet perheisiin monin tavoin alkaen työ- koulu - ja hoitopaikan muutoksista (lomautukset, etäjärjestelyt), vapaa-ajan muutoksiin (harrastusten ja kokoontumisten rajoittamisesta johtuen) ja sosiaalisten verkostojen muutoksiin (ikäntyneiden ja muiden riskiryhmäläisten suojeleminen koronalta ja myös muilta hengitystieinfektioilta) sekä henkiseen jaksamiseen paljolti vaikuttanut epävarmuus ja huoli mahdollisesta sairastumisesta sekä näiden mukanaan tuomat vaikutukset perheen taloudelliseen tilanteeseen, pari- ja perhesuhteisiin. Tuloksista käy ilmi yhteneväisiä huomioita teoreettisiin lähtökohtiin verrattuna.

Tutkimuskysymystemme mukaisesti tavoitteenamme oli selvittää, miten neuvolan vertaisryhmäpalvelut vastaavat perheiden tarpeita asiakkaiden mielestä korona-aikana sekä millaisia uusia keinoja voitaisiin löytää, jotta vertaisryhmätoiminta vastaisi paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Vaikka aineistomme oli sangen pieni, voi sen tulosten huomata olevan saman suuntaisia lähdekirjallisuuden kanssa. Kyselyä laatiessamme pohdimme mitä asioita kysyä, jotta saamme selville, onko vertaisryhmätoimintaa riittävästi. Mietimme, onko asiakkaiden tarve vertaisryhmätoiminnalle korona-aika vähäisempää vai suurempaa kuin ennen korona-aikaa. Kysymysten rajaaminen tuntui haasteelliselta, koska vertaisryhmätoiminnan riittävyys korona-aikana tuntui linkittyvän juuri tähän tarpeeseen, sekä koronan mahdollisiin vaikutuksiin yksilötasolla. Tässä yhteydessä ei ollut mahdollista tehdä kattavaa hyvinvointiselvitystä ilman, että aihe laajenee kohtuuttoman suureksi, vaikka juuri tämä itseämme kovasti kiinnostikin. Tässä vaiheessa, kun tutkimus on tehty, ja haastattelut analysoitu, näkyy asiakkaiden kokemuksissa tietynlainen kahtiajako, joka liittyy juuri vertaistuen tarpeeseen. Asiakkaat vaikuttavat jakautuvan kahteen ryhmään. Yhtenä ryhmänä asiakkaat, joiden

tarpeet ovat suuremmat ja joiden tarpeisiin vertaisryhmätoiminta korona-aikana ei pysty vastaamaan. Toisena ryhmänä asiakkaat, joilla ei ole suuremmin tarvetta vertaisryhmätoiminnalle korona-aikana.

Tulosten valossa havaitsimme aiheeseen liittyvän myös korona-ajan niin sanotun uuden normaalin eli koronan aiheuttamien rajoitusten mukaan elämisen ja siihen sopeutumisen. Myös tämä sopeutumiskyky jakaa asiakkaita ja heidän kokemuksiaan. Jos ihmisen tai perheen olosuhteet ja voimavarat ovat sellaiset, että hän on pystynyt sopeutumaan uuteen normaaliin ja hänellä on saatavillaan riittävät resurssit ja tukiverkostot selvitäkseen ja voidakseen hyvin, vastaa neuvolan vertaisryhmäpalvelut perheen tarpeita korona-aikana. Jos taas olosuhteet ja tilanne ovat sellaiset, että sopeutuminen ei ole mahdollista, voi tarve vertaisryhmäpalveluille olla suurempi - esimerkkinä sosiaalisempi henkilö, joka kaipaa työntekoa tai opiskelua ihmisjoukossa livenä, harrastaa paljon kodin ulkopuolella yksin tai perheen kanssa, ja jolla on ollut paljon sosiaalisia kontakteja ennen korona-aikaa, voi olla vaikeampi sopeutua korona-aikaan. Myös elämäntapa voi vaikuttaa: urbaani elämäntapa kulttuuri- ja liikuntatapahtumiseen tai luonnonläheinen mökkeilyä ja eräretkeilyä harrastava elämäntapa. Perheiden taloudellinen tilanne vaikutti osaltaan mahdollisuuksiin sopeutua.

Pitkittänyt korona-aika on vaikuttanut perheiden ja vanhempien hyvinvointiin monin tavoin. Uudet ajan ilmiöt, kuten lomautukset, työttömyys ja etätyöt vaikuttavat vanhempien hyvinvointiin, ja sitä kautta koko perheiden hyvinvointiin. Vapaa-ajan toiminnan, sosiaalisten kontaktien rajoittaminen ja yleiset rajoitukset esimerkiksi harrastustoiminnassa ovat osaltaan myös vaikuttaneet perheisiin. Esimerkiksi yksinhuoltajat ovat olleet tiukoilla, kun lastenhoidon järjestäminen ei ole onnistunut niin helposti. Toisaalta koronan ja sen aiheuttamien rajoitusten on havaittu myös tuoneen myönteisiä vaikutuksia osaan perheistä: yhteisen ajan lisääntyminen on lähentänyt joitakin perheitä ja tuonut positiivisia vaikutuksia parisuhteisiin. Sosiaalisten verkostojen ja vertaisryhmien väheneminen, tai puuttuminen vaikuttanevat nimenomaan kielteisesti, vaikka kaikkia vaikutuksia ei varmuudella voi vielä nähdäkään ennen kuin vasta vuosien päästä.

Eri lähteissä (THL, 2021a; Jaakkola ym., 2020) tulivat vastaan taloudellisen kiihlun syventyminen korona-aikana. Taloudelliset ongelmat näyttäytyivät kuormittavampina perheissä, joiden taloudellinen tilanne oli ennestään heikompi ja eriarvoisuus korostui myös julkisen terveydenhuollon saatavuuden ongelmien myötä. (THL, 2021a; Jaakkola ym., 2020.)

Vantaan neuvoloiden kuormittunut tilanne, henkilöstön siirto esimerkiksi koronarokotus ja -jäljitystehtäviin sekä neuvola-aikojen peruuntuminen ovat vaikuttaneet siihen, että asiakaskäyntejä on ollut huomattavasti normaalia vähemmän juuri kyselyn teettämisen ajankohtana. Haastattelemamme neuvolan perheohjaaja kertoi, että "Kokonaisuudessaan, kun korona-aikaa eletään, on ollut haastavaa ja se on myös näkynyt työntekijöiden työssä jaksamisessa: koko työyhteisössä näkyy paine, esihenkilöitä on irrotettu koronarokotus- ja jäljityshommiin ja meidän neuvolassamme on ollut jonkin verran henkilöstömuutoksia" (Perheohjaajan haastattelu 1.9.2021).

Kyselyn vastausaikaan ajoittui myös havaittujen koronatapausten korkea piikki, mikä on voinut saada myös asiakkaita perumaan jo sovittuja käyntejä. Nämä taustatekijät auttavat ymmärtämään, miksi kyselyyn saatiin niin vähän vastauksia.

11 AMMATILLINEN KASVU OPINNÄYTETYÖPROSESSIN AIKANA

Opinnäytetyöprosessimme oli vaiherikas, sekä globaalien tapahtumien, että oman ammatillisen kasvumme näkökulmasta. Prosessi vaati sopeutumista etätyöhön, joustavuutta muuttuvien tilanteiden edessä sekä vahvaa tiimityötä. Alati muuttuva tilanne sai jo alkuvaiheessa pohtimaan erilaisia toteutustapoja yhteistyöllemme neuvolan kanssa. Tilanteen edetessä jouduimme toteamaan, ettei lähitapaamisia pystyttäisi määrääjän sisällä toteuttamaan lainkaan. Suunnitelma oli onneksi toteutettavissa etäyhteyksin, joita hyödynsimme sekä tiimityön, että työelämäyhteistyön kanssa.

Alkuun suunnitelmanamme oli tutkia lapsiperheiden hyvinvointia koronapandemian aikana, mutta rajasimme aihetta saatuaamme opettavaista palautetta työn rajaamisen suhteen jo työn varhaisessa vaiheessa. Rajaamisessa ja työn hallinnassa oli tärkeää tiivistää sekä aihepiiriä, että maantieteellistä aluetta.

Opinnäytetyötä aloittaessamme ei vielä ollut saatavilla tietoa koronan vaikutuksista erilaisiin palveluihin ja perheiden hyvinvointiin. Maailmalla vallitsevan tilanteen erityisyyden vuoksi emme löytäneet helposti verrattavissa olevia kohteita, ja aloitimme toteutuksen tutkimalla lapsiperheiden hyvinvointia ja vertaistukea käsitteinä teorian pohjalta. Uusia tutkimuksia aiheesta alkoi tulla vastaan opinnäytetyön tiedonkeruun loppuvaiheessa runsaasti. Aiheen kiinnostavuus ja ajankoh-taisuus osaltaan toivat positiivisia haasteita mukaan prosessiin. Vaikka olisimme mielellämme tutustuneet kaikkiin uusiin aiheesta tehtäviin tutkimuksiin, ei työn valmistumisaikataulun vuoksi ollut mahdollista ottaa enempää tutkimuksia mukaan tähän työhön.

Tutkimuksessamme oli suunnitelmana tehdä kysely asiakkaiden kokemuksista vertaistukipalveluiden riittävyydestä, kuitenkin saimme kyselyyn vain viisi vastausta, emmekä päässeet hyödyntämään aineiston analyysia tulosten käsitteilyyn. Tässä johtaa oli joustettava ja kehitettävä uusi tapa löytää informaatiota. Päädyimme haastattelemaan perhetyöntekijää toisen kerran teemahaastattelun keinoin, jolloin opimme hyödyntämään dialogista keskustelua menetelmänä.

Haastattelu toi myös positiivisia näkökulmia, joita oma pohdintamme oli huomionnut, kuitenkin olimme valmistautuneet negatiivisten aiheiden olevan enemmän korostuneita. Tutkimusprosessi on kuitenkin armollinen siinä, ettei tulosten onneksi tarvitse olla omien ennako odotusten mukaisia.

Joustavuus ja tiimityö ovat olleet merkittäviä ammatillisen kasvun kohtia prosessin aikana. Parityönä toteutettava opinnäytetyö on opettanut yhteistyön merkityksen, etenkin etäaikana yhteys toiseen opiskelijaan on ollut kullanarvoista.

LÄHTEET

- Aluehallintovirasto. (2021). *Pääkaupunkiseudun koronarajoitukset tiukkenevat*. Saatavilla 4.10.2021 <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69915796>
- Brunou, M. (2015). *"Tää on, elämä on" Epätyypillisinä aikoina työskentelevien yksinhuoltajaäitien vanhemmuuden voimavarat ja kuormittavat tekijät*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. 2015. Sosiaalialan koulutusohjelma, ylempi AMK Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala.
- Eduskunta. (2020). *Valmiuslain käyttöönottoaminen korona-aikana*. Saatavilla 6.9.2021 https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx
- Finlex. Tartuntatautilaki. (1227/2016) 1. 4§. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2016/20161227>
- Finlex. Terveystieteiden lakien muuttaminen 1326/2010. 15 § Neuvolapalvelut. Saatavilla 8.10.2020: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#L2P15>
- Finlex. Valmiuslaki. 1552/2011. Saatavilla 6.9.2021 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>
- Finlex. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 338/2011. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338#L2P9>
- Halme N., Vuorisalmi M., & Perälä M-L. (2014). *Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa Työntekijöiden näkökulma*. Raportti 4/2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla 12.8.2021 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114954/URN_ISBN_978-952-302-110-5.pdf?sequence=1
- Halme, N. & Perälä, M. (2014). *Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti*. Teoksessa Lammi-Taskula J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

- Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveysvirasto. Perheen tuki. Saatavilla 8.10.2020: <https://www.hel.fi/sote/perheentuki-fi>
- <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>
- Häkkinen, K., Perälä, J. (2017). *Äitien kokemuksia vertaistuesta: Katsaus kirjallisuuteen*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137580/Hakkinen_Kati%20ja%20Perala_Jenni.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Jaakkola, V., Suokanerva, M., Tervo, P. & Honkanen, H. (2020). *Sosioekonomisen aseman yhteys lapsiperheiden hyvinvointiin ja terveyteen*. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 47. Saatavilla: 28.9.2020. Saatavilla 5.20.2021 <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020060440611>.
- Jackson, A., Preston, K. & Franke, T. (2010). *Single parenting and child behavior problems in kindergarten*. *Race and Social Problems* 2(1), 50–58. Saatavilla 3.9.2021: <http://doi.org/10.1007/s12552-010-9026-y>
- Jyväskylän yliopisto. (2020). *Tutkimusuutiset. Miten poikkeusaika näkyy perheiden hyvinvoinnissa? – Kansainvälinen tutkimus käynnistyy*. Saatavilla 3.9.2021: <https://www.jyu.fi/fi/ajankohtaista/arkisto/2020/04/miten-poikkeusaika-nakyy-perheiden-hyvinvoinnissa-2013-kansainvalinen-tutkimus-kaynnistyy>
- Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta / Menetelmäpolkuja humanisteille / Menetelmäpolku / Tutkimusstrategiat / Laadullinen tutkimus. Saatavilla 28.9.2020 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Jyväskylän yliopisto. Ruusupuiston kärkiuutiset. Uutisarkisto. 3/2020. Poikkeusaika vaikutti perheiden hyvinvointiin eri tavoin. Saatavilla 3.9.2021: <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/2020-3/1>
- Karvonen, S. (toim.) & Lammi-Taskula, J. (2014): *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy
- Katajisto, K. (2020). *Historiantutkimuksesta ja opetuksesta Helsingin yliopistossa*. Blogikirjoitus. Saatavilla

- 30.9.2020: <https://blogs.helsinki.fi/historia/2020/03/30/kati-katajisto-koronakriisi-suomen-aikaisempien-kriisien-valossa-mita-historia-voi-opettaa/>
- Kuntaliitto. Pääekonomistin palsta. Saatavilla 28.9: <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2020/koronaviruksen-vaikutukset-talouteen-tilapainen-notkahdus-vai-pitkaaikainen>
- Lasten mielenterveystalo. Perhetyö ja kotipalvelu. Saatavilla 23.9.2021 https://www.mielenterveystalo.fi/lapset/haeneuvojajaa-pua/apu_kaytannossa/lasten_nuorten_ja_perheiden_sosiaalipalvelut/Pages/perhetyo_ja_kotipalvelu.aspx
- Mattila, L & Voutilainen, N. (2009): "HENKIREIKÄ ARJEN PUURTAMISEN KESKELLÄ" : Aikuisten asiakkaiden näkemyksiä Kellokosken perhekeskustoiminnan vaikutuksesta perheiden arkeen. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 24.9.2020: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6306/Mattila_Laura.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Mikkola, I. (2009). *Sairastuneen vertaistuki*. Akateeminen väitöskirja. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalipsykologian laitos. Kuopion yliopisto. Saatavilla: 2.9.2021: <http://www.oppi.uef.fi/uku/vaitokset/vaitokset/2009/isbn978-951-27-1232-8.pdf>
- Opetushallitus. (2021). Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja koronatilanteesta palautuminen 1.8.2021 alkaen. Saatavilla 5.10.2021 Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja koronatilanteesta palautuminen 1.8.2021 alkaen | Opetushallitus (oph.fi)
- Paananen, R., & Gissler, M. (2014). *Hyvinvointi ulottuu sukupolvien yli*. Teoksessa Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Pirttilahti, R., & Ranta, R. (2009). *Lapsiperheille tarkoitettu vertaistukitoiminta vanhempien kokemana*. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 30.9: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3338/Pirttilahti_Ranta.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Pylkkönen, J. (2011). *Hoitajien kokemuksia vuorotyön kuormittavuudesta*. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu.

- Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34889/pylkkonen_jenna.pdf?sequence=1
- Rautio, S. (2016). *Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä*. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49289/978-951-39-6578-5_vaitos23042016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Rönkä A., Malinen K. & Lämsä T. (toim.) (2009). *Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa*.
- Salmi, M., & Lammi-Taskula J. (2014). *Lapsiperheiden vanhemmat työelämässä*. Teoksessa Lammi-Taskula J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Salmi, M., & Lammi-Taskula, J. (2014a). *Työn ja perheen yhteensovittaminen hyvinvoinnin tekijänä*. Teoksessa Lammi-Taskula J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Salmi, M., Lammi-Taskula, J., & Sauli, H. (2014). *Lapsiperheiden toimeentulo*. Teoksessa Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Seitamaa-Hakkarainen, P. (2014) *Kvalitatiivinen sisällönanalyysi*. Saatavilla:
- Sorkkila, M., & Aunola, K. (2020). *Risk Factors for Parental Burnout among Finnish Parents : The Role of Socially Prescribed Perfectionism*. *Journal of Child and Family Studies*, 29(3), 648-659. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01607-1>
- Sorkkila, M., Aunola, K. (2021). *Resilience and Parental Burnout Among Finnish Parents During the COVID-19 Pandemic: Variable and Person-Oriented Approaches*. Saatavilla 3.9: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/77163/10664807211027307.pdf?sequence=1>
- STM. (2005). *Lastenneuvola lapsiperheiden tukena*. Opas työntekijöille. Sosiaali- ja terveysministeriö. Oppaita 2004: 14. 3. painos. Helsinki: Edita. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74223/Opp200414.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- STM. (2020). *Ravintoloiden aukioloon ja anniskeluaikoihin uusia rajoituksia 8.10. Iukien koronavirustilanteen vuoksi*. Tiedote 220/2020.

Saatavilla 6.9.2021 <https://stm.fi/-/ravintoloiden-aukioloon-ja-anniskeluaikoihin-uusia-rajoituksia-8.10.-lukien-koronavirustilanteen-vuoksi>

STM. (2021a). *Valtioneuvosto päätti uusista ravitsemistoiminnan rajoituksista alueille*. Tiedote 220/2021. Saatavilla 6.9.2021 <https://stm.fi/-/valtioneuvosto-paatti-uusista-ravitsemistoiminnan-rajoituksista-alueille>

STM. (2021b). *Varautuminen koronavirukseen*. Saatavilla 6.9.2021 <https://stm.fi/varautuminen-koronavirukseen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2019). *Perhetyön porrasteisuus*. Saatavilla 25.9.2020: <https://thl.fi/documents/605877/4862045/Porrasteisuus-esitys+10.10.pdf/c50b545f-2c85-47d8-ae43-6d76c463d7f3>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020a). *Lastensuojelun käsikirja. Perhetyö ja tehostettu perhetyö*. Saatavilla 23.9.2021 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhetyo-ja-tehostettu-perhetyo>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2020b). *Lastenneuvolankäsikirja. Terveystarkastukset lapsen ensimmäisen ikävuoden aikana*. Saatavilla 1.10.2021: <https://thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/maaraaikaistarkastukset/terveystarkastusten-tarkempi-sisalto/terveystarkastukset-lapsen-ensimmaisen-ikavuoden-aikana>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021a). *COVID-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen*. Asiantuntija-arvio. Saatavilla 4.10.2021: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142536/THL_Rap3_2021-Covid-seuranta%20kev%c3%a4t%202021_f_web.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021b). *Neuvolan ja opiskeluhuollon palvelujen järjestäminen koronavirustilanteessa*. Saatavilla 5.10.2021 *Neuvolan ja opiskeluhuollon palvelujen järjestäminen koronavirustilanteessa - Lapset, nuoret ja perheet - THL*

Terveyskylä. (2020). *Vertaistalo. Tietoa vertaistuesta. Mitä on vertaistuki* Saatavilla 30.9.2021: <https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/tietoa-vertaistuesta/mit%C3%A4-on-vertaistuki>

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkasepäilyjen käsittelyminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. saatavilla 6.8.2021 https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE. (2011). Sosiaali- ja terveysministeriö. ETENE-julkaisuja 32 Sosiaali- ja terveysalan eettinen perusta. Helsinki 2011. Saatavilla 6.8.2021 <https://etene.fi/documents/1429646/1559058/ETENE-julkaisuja+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf/13c517e8-6644-4fa5-8c5f-193cfdce9841/ETENE-julkaisuja+32+Sosiaali-+ja+terveysalan+eettinen+perusta.pdf>
- Valtioneuvosto. (2020a). *Liikkumisrajoitukset Uudellemaalle voimaan 28.maaliskuuta 2020*. Tiedote 192/2020. Saatavilla 6.9.2021 <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/liikkumisrajoitukset-uudellemaalle-voimaan-28-maaliskuuta-2020-klo-00-00>
- Valtioneuvosto. (2020b). *Valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käytöstä luovutaan*. Saatavilla 30.9.20: [https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-mukaisten-toimivaltuuksien kaytosta-luovutaan-poikkeusolotpaattuvat-tiistaina-16-kesakuuta](https://valtioneuvosto.fi/-/10616/valmiuslain-mukaisten-toimivaltuuksien-kaytosta-luovutaan-poikkeusolotpaattuvat-tiistaina-16-kesakuuta)
- Vantaa. (2020). *Uutisia. Korona*. Saatavilla 30.9.2020 <https://www.vantaa.fi/uutisia/korona/101/1?all101/1>
- Vantaa. (2021a). *Neuvolat Vantaalla*. Saatavilla 6.9.2021 https://www.vantaa.fi/terveys-ja_sosiaalipalvelut/lapsiperheiden_palvelut/aitiys-ja_lastenneuvolat/neuvolat_vantaalla
- Vantaa. (2021b). *Uutisia. Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä linjasi rajoitusten purusta 1.10.2021 alkaen*. Saatavilla 4.10.2021 https://www.vantaa.fi/uutisia/kaikki_uutiset/101/0/159120
- Vantaa. (2021c). *Uutisia. Terveys ja sosiaalipalvelut. Sosiaali- ja terveyspalvelujen poikkeuksia koronaepidemian aikana*. Saatavilla 25.6.2021 https://www.vantaa.fi/uutisia/terveys_ja_sosiaalipalvelut/101/0/150036
- Vantaa. (2021d). *Uutisia. Vantaa purkaa liikuntatilojen käytön ja harrastustoiminnan rajoitukset 1.10. alkaen*. Saatavilla

4.10.2021 https://www.vantaa.fi/uutisia/kaikki_uutiset/101/0/159173

Vantaan Sanomat. (2020). *Mikkolan ja Pähkinärinteen neuvolat lakkautetaan – Neuvolatoimintaa keskitetään perhekeskuksiin*. Saatavilla

6.9.2021 <https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/3162975>

Vantaan Sanomat. (2021). *Leikki-ikäisten neuvolakäynteihin ei anneta aikoja*.

Saatavilla 26.5.2021 <https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/4084885>

Vantaan. (2020a). *Hallinto ja talous. Tietoa Vantaasta. Tilastot ja tutkimukset*.

Vantaa lyhyesti. Saatavilla 22.9.2021 https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset/vantaa_lyhyesti

Yle. (2020a). *Koronavirus. Koronakoordinaatioryhmä: pääkaupunkiseudun yläkouluihin maskisuositus, yleisötilaisuuksien henkilömäärää rajoitetaan, yli 20-vuotiaiden joukkue- ja kontaktilajien harrastustoiminta sisätiloissa keskeytetään*. Saatavilla 4.10.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11657380>

Sisätiloissa keskeytetään. Saatavilla 4.10.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11657380>

Yle. (2020b.) *Koronavirus. Helsinki, Espoo ja Vantaa aikovat kieltää kaikki yleisötilaisuudet, siirtää toisen asteen etäopetukseen sekä sulkea kaupunkien palvelutilat, kuten uimahallit ja kirjastot*. Saatavilla

4.10.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-11662645>

LIITE 1. Neuvolan perheohjaajan 7.12.2020 haastattelun kysymykset

Minkälaisia sosiaalisia ja vertaistuellisia palveluita Vantaan neuvolassa on järjestetty perheiden tueksi ennen poikkeusaikaa (ennen maaliskuuta 2020)?

Miten palvelut ovat muuttuneet poikkeusolojen aikana?

Miten koronaepidemia on vaikuttanut asiakkaisiin?

Minkälaisia palveluita asiakkaille tarjotaan tällaisessa tilanteessa?

Onko neuvolan henkilökunnalla tullut huolta pikkulapsiperheiden hyvinvoinnista poikkeusaikana?

Minkälaista palautetta vanhemmilta on tullut liittyen muutoksiin neuvolan tarjoamissa vertaisryhmäpalveluissa?

Miten asiakkaat löytävät perheohjaajan luo?

LIITE 2. Tiedote neuvolan henkilökunnalle

Hyvä neuvolan asiakas!

Osana sosionomiopintojen opinnäytetyötä teemme tutkimusta neuvolan asiakaskokemuksista poikkeusajan vertaisryhmätoimintaan liittyen. **Tarkoituksena on selvittää vastaavatko neuvolan tarjoamat vertaistuelliset palvelut perheiden tarpeita ja miten niitä voitaisiin parantaa.** Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda näkyväksi asiakkaiden kokemukset ja toiveet mahdollista kehittämistä varten.

Vastaathan kyselymme internetissä

Kysely on suunnattu vanhemmille, joilla on kyselyn toteuttamisen ajankohtana neuvolaikäinen lapsi. Kyselyyn osallistutaan nimettömästi. **Kyselyn yhteydessä toteutetaan arvonta, jonka palkintona on 2 kpl 20 € arvoisia Wolfin lahjakortteja.** Yhteystietoja ei voi yhdistää kyselyn vastauksiin.

Vastaamalla kyselyyn annat luvan käyttää vastauksiasi tässä opinnäytetyössä. Valmis opinnäytetyö julkaistaan, mutta kyselyyn osallistuvien henkilöllisyys ei tule ilmi missään vaiheessa, eikä vastaajia voida tunnistaa mistään julkaisusta. Yksittäisiä vastauksia ei raportoida. Tutkimukseen ja kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista.

Pääset vastaamaan kyselyyn käyttämällä QR-koodia tai kirjoittamalla tämän osoitteen internet-selaimeen

<https://link.webpolsurveys.com/S/9A0AFE9083C1859D>

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä sähköpostitse.

Sosionomiopiskelijat, DIAK

Sanna Ahonen sanna.ahonen@student.diak.fi

Mari Wacklin mari.wacklin@student.diak.fi

LIITE 3. Tiedote neuvolan asiakkaille

Hyvä neuvolan työntekijä!

Annathan asiakkaille oheisen tiedotteen asiakaskäynnin yhteydessä. Kyselyyn voi vastata 1.3.2021 alkaen.

Osana sosionomiopintojen opinnäytetyötä teemme tutkimusta neuvolan asiakaskokemuksista poikkeusajan vertaisryhmätoimintaan liittyen. **Tarkoituksena on selvittää vastaavanko neuvolan tarjoamat vertaistuelliset palvelut perheiden tarpeita ja miten niitä voitaisiin parantaa.** Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda näkyväksi asiakkaiden kokemukset ja toiveet mahdollista kehittämistä varten.

Mainitsethan kyselystä käynnin yhteydessä, jotta mahdollisimman moni saisi vastata kyselyyn.

Sosionomiopiskelijat, DIAK

Sanna Ahonen sanna.ahonen@student.diak.fi

Mari Wacklin mari.wacklin@student.diak.fi

LIITE 4 Kysymyslomake

KYSELY NEUVOLAN TARJOAMIEN VERTAISTUKIPALVELUIDEN RIITTÄVYYDESTÄ POIKKAUSAIKANA

Koronan aiheuttama poikkeusaika on vaikuttanut lapsiperheiden elämään sekä neuvolan tarjoihin vertaistukipalveluihin.

Osana sosionomiopintojen opinnäytetyötä teemme tutkimusta Vantaalla sijaitsevan neuvolan asiakaskokemuksista sosiaalisten ja vertaistuellisten palveluiden riittävydestä poikkeusaikana.

Kysely on suunnattu vanhemmille, joilla on kyselyn toteuttamisen ajankohtana neuvolaikäinen lapsi. Kyselyyn osallistutaan nimettömästi. Kyselyn yhteydessä toteutetaan arvonta, jossa arvotaan palkintona 2 kpl 20 € arvoisia lahjakortteja. Mikäli haluat osallistua arvontaan, on kyselyn lopussa sähköinen linkki, jonka kautta pääset jättämään yhteystietosi arvontaa varten. Yhteystietoja ei voi yhdistää kyselyn vastauksiin.

Kiitos jo etukäteen vastauksistasi!

TAUSTATIEDOT

1. Kuinka monta alle kouluikäistä lasta sinulla on?

2. Minkä ikäisiä he ovat?

3. Taloudessani on
 - 1 aikuinen/huoltaja
 - 2 aikuista/huoltajaa

4. Valitse parhaiten tilannettasi kuvaavaa vaihtoehto:
 - Hoidan lasta/lapsia kotona
 - Olen työelämässä/yrittäjä/opiskelija

Jos työssä, yrittäjä tai opiskelija, avautuu kysymys ->

5. Miten koet työn/opiskelun ja perhe-elämän yhteensovittamisen poikkeusaikana?

- Hyvin helppona
- Melko helppona
- Ei kumpaakaan
- Melko vaikeana
- Hyvin vaikeana

NEUVOLAN PALVELUT:

Vantaan neuvola on tarjonnut vertaisryhmätoimintaa pienten lasten vanhemmille. Esim. Kaikille avoin vauvaryhmä alle 1-vuotiaiden perheille, avoin taaperoryhmä yli 1-vuotiaiden perheille, suljettuja isäryhmiä, Iloa varhain-ryhmä, unitukiryhmä jne. Seuraavaksi kysymme kokemuksia ja toiveita palveluihin liittyen.

Olen osallistunut seuraaviin neuvolan tarjoamiin vertaisryhmiin:

6. PERHEVALMENNUS

- En
- Kyllä, ennen maaliskuuta 2020
- Kyllä, maaliskuun 2020 jälkeen
- Etäyhteyksin

7. ILOA VARHAIN-RYHMÄ

- En
- Kyllä, ennen maaliskuuta 2020
- Kyllä, maaliskuun 2020 jälkeen
- Etäyhteyksin

8. PERHEPOLKU-RYHMÄ

- En
- Kyllä, ennen maaliskuuta 2020
- Kyllä, maaliskuun 2020 jälkeen
- Etäyhteyksin

9. AVOIN VAUVARYHMÄ

- En

- Kyllä, ennen maaliskuuta 2020
- Kyllä, maaliskuun 2020 jälkeen
- Etäyhteyksin

Jos Vauva- tai taaperoryhmään osallistunut Kyllä -> aukeaa kysymys:

10. Onko vauva-/taaperoryhmän toiminta etäyhteyksin vaikuttanut omaan tai lapsesi hyvinvointiin? (Asteikko?) Numeerinen, kuvailu halutessa. Systemaattinen, sama asteikko kaikissa.

- Huonontanut paljon
- Huonontanut jonkin verran
- Ei parantanut eikä huonontanut
- Parantanut jonkin verran
- Parantanut paljon

Halutessasi kerro lisää

11. Kerro kokemuksistasi etäyhteyksin toteutetusta vertaisryhmätoiminnasta.

Kaikki risut ja ruusut ovat tervetulleita.

12. Miten riittäviksi koet neuvolan tarjoamat vertaisryhmäpalvelut poikkeusai- kana?

- Hyvin riittämättömiksi
- Melko riittämättömiksi
- En osaa sanoa
- Melko riittäviksi
- Hyvin

riittäviksi

13. Millaisia toiveita tai kehitysideoita sinulla on neuvolan tarjoamaan vertais- ryhmätoimintaan liittyen?

14. Olen osallistunut muiden tahojen järjestämiin vertaisryhmiin, kuten käynyt seurakunnan tai MLL:n perhekahvilassa tai avoimessa päiväkodissa tai kohtaamispaikoissa.

Kyllä, _____ mihin

En.

Kiitos vastauksestasi!

LIITE 5. Neuvolan perheohjaajan 1.9.2021 haastattelun teemat/kysymykset

**Onko teidän neuvolassanne henkilöstövajetta, kun neuvolan asiakaskäyn-
tejäkin on peruttu?**

**Vastaavatko neuvolan vertaisryhmäpalvelut asiakkaiden tarpeita? Mikä
on näkemyksesi vertaispalveluiden riittävydestä?**

**Miten asiakkaiden tarve vertaisryhmäpalveluun korona-aikana on muuttu-
nut entiseen verrattuna?**

**Miten mahtaa ryhmien kanssa käydä korona-ajan jälkeen? Halutaanko tai
voidaanko palata liveryhmiin?**

**Onko teillä ollut enemmän huolta asiakkaista tänä aikana? Miten koronati-
lanteen pitkittyminen on vaikuttanut?**

**Onko jotkut perheiden huolenaiheet korostuneet tai nousseet esiin erityi-
sesti nyt korona-aikana?**